

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10011/2023
23.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Општина ..., са боравиштем у ..., Општина ..., чији је пуномоћник Дејан Обрадовић, адвокат из ..., против тужених ББ и ВВ, обојице из ..., чији је заједнички пуномоћник Светлана Ратковић, адвокат из ..., ради раскида уговора и дуга по тужби и утврђења ништавости по противтужби, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1022/22 од 30.11.2022. године, у седници одржаној 23.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужених изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1022/22 од 30.11.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Јагодини П 11/21 од 04.02.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је раскинут Уговор о зајму закључен 21.12.2018. године између тужиоца, као зајмодавца и тужених, као зајмопримаца, оверен пред Јавним бележником Весном Станојевић под УОП-I: 4960-2018 од 21.12.2018. године, па су тужени обавезани да тужиоцу на име дуга солидарано исплате 3.000 еура и 60.000 CHF, све у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате. Ставом другим изреке, усвојен је противтужбени захтев тужених којим су тражили да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 4. уговора о зајму, закљученог између тужиоца, као зајмодавца и тужених, као зајмопримаца, оверен пред јавним бележником 21.12.2018. године, чија садржина је ближе наведена у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужених којим су тражили да се утврди да су ништаве и не производе правно дејство одредбе чланова 1, 2, 3, 5, 6, 7. и 8. уговора о зајму закљученог између тужиоца, као зајмодавца и тужених, као зајмопримаца, оверен пред јавним бележником 21.12.2018. године, што је тужилац дужан да призна. Ставом четвртим изреке, тужени су обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове

парничног поступка од 506.605,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1022/22 од 30.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужених и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, трећем и четвртном изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужених за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужени су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, предлажући да се ревизија одбије као неоснована и захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“ бр. 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Супротно наводима ревизије, другостепени суд није учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, као ревизијски разлог из члана 407. став 1. тачка 3. истог закона, јер је у поступку одлучивања о жалби тужених изјављеној на првостепену пресуду, правилно применио одредбе члана 386. став 1. и члана 396. став 1. ЗПП, испитујући првостепену пресуду у оном делу у коме се побија жалбом и оцењујући у образложењу пресуде битне жалбене наводе, па и наводе да је првостепени суд одлучивао о тужбеном захтеву изван тужбе, који се понављају и у ревизији, закључивши да се у конкретном случају ради о повлачењу дела тужбеног захтева из члана 200. став 4. ЗПП, а не о преиначењу. Нема ни битне повреде из члана 374. став 1. у вези са чланом 8. ЗПП на коју се указује у ревизији, с обзиром да се правило о оцени доказа из члана 8. ЗПП у поступку пред другостепеним судом примењује само у ситуацији када се другостепена одлука доноси после расправе одржане пред тим судом. Ревизијско указивање на битну повреду парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није релевантно, зато што та повреда не представља дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је позајмицу од 60.000 СНФ дао туженом ББ (који је рођак његове жене) у периоду пре 01.05.2017. године, а затим у мају 2017. године још 8.000 евра. Имао је поверење у њега, јер му је и раније позајмљивао новац, који је тужени враћао, да тужени ББ има две фарме бикова, па је веровао да ће му вратити и овога пута. Договор је био да ће, уколико се ББ нешто деси, ВВ вратити зајам, о чему је сачињена признаница која се налазила код тужиоца. Странке су уговор о зајму оверили пред јавним бележником 21.12.2018. године у коме су констатовали постојање позајмице, висину и одредили рокове враћања, с тим што је оверу пред јавним бележником потписао и тужени ВВ уз преузимање солидарне обавезе враћања зајма, након чега је тужилац признаницу (која је сачињена у једном примерку пре закључења уговора о зајму), поцепао сматрајући да му након овере уговора о зајму неће више

бити потребна. Одредбом члана 1. уговора је констатовано да је тужилац пре закључења и потписивања овог уговора, уз сачињавање признанице, позајмио новац туженима, па овим уговором констатују да на дан закључења постоји позајмица од 60.000 швајцарских франака и 8.000 евра, који зајам ће зајмопримци солидарно вратити у роковима и то: износ од 8.000 евра најкасније до 31.12.2019. године и у износима од по 10.000 швајцарских франака најкасније до: 30.06.2020. године, 31.12.2020. године, 30.06.2021. године, 31.12.2021. године, 30.06.2022. године и 31.12.2022. године. Одредбом члана 4. уговора, уговорени су пенали за случај да зајмопримци касне са исплатама рата зајма, а зајам је уговорен без камате, а одредбом члана 7. уговора је констатовано да их на закључење овог уговора нико није принудио, да нису преварени, нити су у заблуди, те да су управо овакав уговор желели. Након закључења и овере уговора о зајму тужени су тужиоцу вратили 5.000 евра и то: 01.10.2019. године износ од 2.500 евра, 16.11.2019. године износ од 1.500 евра и 14.03.2020. године износ од 1.000 евра, док преостали дуг тужени нису вратили.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, применом одредби чланова 557. став 1, 559. став 1. и 562. Закона о облигационим односима (ЗОО), закључивши да је тужилац у потпуности испунио своју обавезу предајом новца, те да је у моменту закључења уговора о зајму постојао дуг од 60.000 швајцарских франака и 8.000 евра, а због чега су тужилац и тужени закључили писани уговор о зајму, па с обзиром да су тужени, након овере писаног уговора, тужиоцу вратили 5.000 евра, то су тужени обавезани да тужиоцу врате преостали износ позајмљеног новца са припадајућом законском затезном каматом (ближе наведено у изреци првостепене пресуде). Оценили су да је, с обзиром на чињеницу да тужени нису извршили обавезу враћања зајма у роковима и износима према закљученом уговору о зајму, тужилац основано пре истека рока за испуњење обавезе тражио раскид уговора о зајму, због чега је уговор раскинут применом одредаба чланова 124, 128, 129. и 132 ЗОО. Одлучујући о противтужбеном захтеву, усвојен је противтужбени захтев и утврђено да је ништава и не производи правно дејство одредба члана 4. уговора о зајму, у смислу одредбе члана 105 став 1. и 270 став 3. ЗОО, будући да је тужилац признао противтужбени захтев у том делу. Нижестепени судови су закључили да уговор о зајму није фиктиван правни послао, због чега је одбијен противтужбени захтев тужених да се утврди да је ништав уговор о зајму у преосталом делу, у смислу одредбе члана 103. у вези са чланом 66. ЗОО, оценивши да тужени нису доказали да су приликом закључења уговора о зајму били у стању нужде, нити у тешком материјалном стању у моменту закључења предметног уговора, а ни 2017. године када је учињена позајмица новца.

По оцени Врховног суда неосновани су ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 557. ЗОО, прописано је да се уговором о зајму, зајмодавац обавезује да преда у својину зајмопримцу одређену количину новца или других заменљивих ствари, а зајмопримац се обавезује да му врати после извесног времена исту количину новца, односно исту количину ствари исте врсте и истог квалитета, а одредбом члана 562. став 1. истог закона, прописано је да је зајмопримац дужан вратити у уговореном року исту количину ствари, исте врсте и квалитета.

Сагласно наведеном, да би уговор о зајму настао потребно је да се странке сагласе о његовим битним елементима, а то се пре свега односи на сам предмет зајма и време његовог трајања. У конкретном случају, утврђено је да је тужилац позајмицу од 60.000 CHF дао туженом ББ пре 01.05.2017. године, а затим у мају 2017. године још 8.000 евра, да је договор био да ће, уколико се ББ нешто деси, ВВ вратити зајам, о чему је сачињена признаница која се налазила код тужиоца. Између тужиоца као зајмодавца и тужених као зајмопримаца закључен је уговор о зајму, који је оверен пред јавним бележником 21.12.2018. године и у коме су констатовали да је тужилац пре закључења и потписивања овог уговора, уз сачињавање признанице, позајмио новац туженима, као и висину позајмице (60.000 швајцарских франака и 8.000 евра) и одредили рокове враћања, као и да су тужени, након закључења и овере уговора о зајму, тужиоцу вратили 5.000 евра.

Имајући у виду наведено, правилан је закључак нижестепених судова да, с обзиром на чињеницу да тужени нису извршили обавезу враћања зајма у роковима и износима према закљученом уговору о зајму, тужилац основано пре истека рока за испуњење обавезе тражио раскид уговора о зајму, при том правилно оценивши да се у конкретном случају не ради о зеленашком правном послу у смислу одредбе члана 141. став 1. ЗОО, будући да тужени нису доказали да се приликом закључења уговора о зајму, а ни 2017. године када је учињена позајмица тужилац као зајмодавац користио стањем нужде тужених као зајмопримаца, тешком материјалном ситуацијом, недовољним искуством, лакомислености или зависности и да је тиме остварио несразмерну корист на штету тужених, будући да из чињеничног утврђења произилази да су тужени доброг имовног стања (тужени ББ има две фарме бикова).

По оцени Врховног суда није било мана воље на страни тужених приликом потписивања и овере пред јавним бележником уговора о зајму од 21.12.2018. године, те да је закључење предметног уговора био израз слободне воље странака да регулишу међусобне односе поводом раније закључених усмених уговора о зајму (у периоду до 01.05.2017. године, као и у мају 2017. године), те као такав није недопуштен, због чега нема разлога који указују на симулован правни посао у смислу члана 66. ЗОО, ни разлога који указују на апсолутну ништавост у смислу члана 103. истог закона. Стога су неосновани наводи ревизије тужених да је овај уговор о зајму привидни уговор, будући да је и у одредби члана 7. уговора констатовано да их на закључење овог уговора нико није принудио, да нису преварени, нити су у заблуди, те да су управо овакав уговор желели, а што су потврдили потписивањем наведеног уговора. Стога су нижестепени судови правилном применом материјалног права обавезали тужене као зајмопримца, да тужиоцу као зајмодавцу, исплате 60.000 швајцарских франака и 3.000 евра у динарској противвредности, а одбили противтужбени захтев да се утврди да су ништаве и да не производе правно дејство одредбе чланова 1, 2, 3, 5, 6, 7. и 8. уговора о зајму, правилно закључивши да утврђена ништавост појединих одредби уговора (одредбе члана 4. уговора) не повлачи за собом ништавост самог уговора о зајму.

У већем делу наводи ревизије туженог се непосредно или посредно односе на спроведени доказни поступак и оцену доказа, те упућују на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање. Такви наводи нису посебно размотрени

будући да у смислу члана 407. став 2. ЗПП не представљају дозвољен ревизијски разлог. Истовремено не доводе у сумњу правилност пресуђења и примену материјалног права садржаног у одредбама Закона о облигационим односима.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. ЗПП.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Врховни суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић